

ACTE INSTITUCIONAL EN MEMÒRIA DE LES VÍCTIMES DE L'HOLOCAUST

Conclusions sobre els collectius de
víctimes a càrrec dels alumnes dels
centres educatius que han participat
en el Projecte Educatiu en Memòria
de les Víctimes de l'Holocaust

27 de gener de 2025

PARLAMENT DE CATALUNYA

Col·legi Anna Maria Mogas. Granollers

Les víctimes del col·lectiu dels testimonis de Jehovà

Benvolguts i benvolgudes,

Avui ens trobem aquí reunits, tant joves com adults, per un motiu comú: recordar les víctimes de l'Holocaust, una tragèdia devastadora causada pels règims feixistes europeus del segle xx.

La nostra funció és commemorar el col·lectiu dels Testimonis de Jehovà, una de les comunitats que van patir en primera persona les conseqüències de l'Holocaust. Malgrat que sovint passen desapercebuts, o almenys per a nosaltres va ser així en iniciar aquest projecte, la seva experiència ens recorda el cost immens de defensar els principis en temps de foscor.

Durant l'Holocaust, els testimonis de Jehovà van ser perseguits i assassinats pel règim nazi. Aquesta persecució, motivada per les seves creences religioses i el seu rebuig a la guerra, va suposar una greu vulneració dels drets humans bàsics, com la llibertat de pensament, de consciència i de religió.

Dels aproximadament 35.000 seguidors de les creences dels Testimonis de Jehovà que vivien a Alemanya i als territoris ocupats, entre 2.500 i 5.000 van morir. Els testimonis de Jehovà eren identificats amb un triangle porpra, sistema de marcatge que també es va utilitzar per a discriminar altres col·lectius, com el poble jueu, el poble gitano, les persones amb discapacitat, etc. És important recordar que aquestes xifres representen vides individuals amb una història i que van ser víctimes d'una repressió que mai més s'hauria de repetir, malgrat que sabem que en països com a Rússia segueixen sent perseguits i, fins i tot, empresonats.

Segurament els noms Simone Liebster i Helene Gotthold no us sonen, però avui volem personificar-les i evitar que el seu record sigui silenciats. Liebster, amb només tretze anys, va ser separada dels seus pares, que foren traslladats a camps de concentració, i enviada a un reformatòri. Aquesta experiència mostra el poder de la barbàrie nazi a l'hora de condemnar amb una acció tota una família. En el cas de Gotthold, defensà fermament les seves creences i organitzà reunions il·legals per a estudiar la Bíblia. Vist com una acció que debilitava la moral de la nació, va ser condemnada pel govern nazi i decapitada.

Les seves històries ens recorden la importància de defensar els drets humans i de mantenir viva la memòria d'aquells que van lluitar per la dignitat. Recordar-los és un acte de justícia envers les víctimes i de compromís amb el futur. Avui podem sentir-nos orgullosos d'haver assumit la responsabilitat de ser veus actives en defensa de la llibertat, la igualtat i el respecte.

Abans de finalitzar, ens agradaria plantejar-vos una pregunta: podem acceptar que algú sigui brutalment reprimat només per les seves creences? Creiem que per a tothom la resposta és òbvia, oi? Esperem que això continuï sent igual de ferm en un futur, ja que, com hem vist, anys enrere no ho era.

Moltes gràcies.

Institut Josep Brugulat. Banyoles

Les víctimes del col·lectiu LGBTI

Benvolguts i benvolgudes,

Avui ens reunim per recordar i homenatjar les víctimes de l'Holocaust: milions de vides arrabassades per l'odi, simplement pel fet de ser diferents. Aquest capítol fosc de la història ens obliga a reflexionar i a no deixar de recordar. Honorem aquells qui van patir i lluitar, tant els que van sobreviure com els que no. Per tant, com a joves entenem i acceptem el compromís d'evitar que s'oblidin les vides truncades per la barbàrie.

A les classes hem pogut aprofundir en l'impacte del nazisme sobre el col·lectiu LGBTIQ+ i n'hem investigat la persecució durant aquell període. Alemanya, que als anys vint era un espai tolerant amb la diversitat sexual, es va transformar amb l'arribada del nazisme.

L'article 175 del Codi penal, que ja criminalitzava les relacions homosexuals des de feia dècades, es va endurir i milers de persones van ser empresonades, marcades amb el triangle rosa i enviades a camps de concentració.

Hem vist que el col·lectiu va ser sotmès a tortures físiques i psicològiques i a experiments mèdics cruels, com els de Carl Vaernet, que al camp de Buchenwald pretenia «curar» l'homosexualitat. Per altra banda, també hem conegut figures com Rudolf Brazda, Bruno Balz i Pierre Seel, que ens permeten entendre la magnitud del patiment, la força i l'esperança per a reconstruir les seves vides. Les seves històries humanes ens recorden que la memòria és una eina imprescindible per a combatre l'oblit i saber què és el que no volem.

L'article 175 va continuar vigent durant dècades, fins als anys noranta, la qual cosa va perpetuar el silenci i l'estigma sobre el col·lectiu LGBTIQ+. Aquest fet evidencia que les estructures d'opressió no desapareixen d'un dia per l'altre, sinó que requereixen una lluita constant. Reflexionar sobre aquesta continuïtat és fonamental per a comprendre la importància d'eliminar les desigualtats que persisteixen encara avui.

Actualment, el col·lectiu LGBTIQ+ encara s'enfronta a discriminacions. En seixanta-quatre països l'homosexualitat és penalitzada, i en onze es castiga amb la mort. En llocs com Uganda o Iran, moltes persones han de viure amagades per a evitar persecucions. Aquestes xifres representen no només injustícies legals, sinó vides que es veuen marcades per l'odi i la repressió.

A prop nostre, l'assetjament escolar i els discursos d'odi a les xarxes perpetuen prejudicis. La informació que circula sovint és esbiaixada, amb l'ús d'estratègies similars a les de la propaganda nazi: generar por, desinformar i manipular emocionalment. Aquestes pràctiques no només afecten el col·lectiu, sinó que també erosionen els valors democràtics i la cohesió social.

Parlar d'aquests fets és essencial per a evitar que caiguin en l'oblit i garantir que el patiment viscut serveixi per a construir una societat més justa. La història ens ensenya que, quan els discursos d'odi queden impunes, es converteixen en eines per a legitimar la violència. El nostre deure és conèixer, recordar i actuar defensant els drets humans per a avançar cap a un futur basat en la dignitat humana i la pau.

Moltes gràcies.

Instituts Pius Font i Quer i Lluís de Peguera. Manresa

Les víctimes del col·lectiu de persones amb discapacitat. Vides que mereixen ser viscudes

Avui, 27 de gener, és un dia que cal commemorar, recordar; una etapa de la història del nostre continent que amaga un immens dolor i una immensa foscor, però que és el motiu que ens fa mirar el futur amb ambició i humanitat.

A nosaltres se'ns ha encomanat la no senzilla tasca d'expressar-nos en memòria de totes les persones amb discapacitat física o psíquica, víctimes del programa nazi d'eutanàsia, un mot, *eutanàsia*, emprat pels nazis per a definir l'extermini sistemàtic de les persones que ells consideraven «que no mereixien la vida» per suposats defectes o malalties genètiques. Van ser perseguides i assassinades persones amb esquizofrènia, epilèpsia, demència, encefalitis i altres trastorns psiquiàtrics i neurològics crònics o simplement ceguesa o sordesa.

El programa nazi d'assassinats per eutanàsia va començar amb nadons i infants de poca edat, però aviat va ampliar-se fins a joves adolescents. Més tard, amb el programa T4, es va incloure persones de qualsevol edat amb discapacitat. Això és la prova que la consigna «vides que no mereixen ser viscudes» no té límit. Els historiadors calculen que el programa d'eutanàsia, en totes les seves fases, va robar la llibertat i la vida de 250.000 persones.

Qualsevol vida pot acabar sent etiquetada d'aquesta manera tan simple, fins a un extrem tan cruel. L'única manera d'evitar-ho és considerar que totes les vides mereixen ser viscudes amb tota la dignitat humana.

L'assassinat de persones amb discapacitats físiques i psíquiques va ser l'avantguarda del genocidi executat durant la Segona Guerra Mundial, ja que el règim nazi va estendre les justificacions ideològiques utilitzades pels metges durant el programa T4 per a la deshumanització i la destrucció de diferents col·lectius. Es van establir instal·lacions d'extermini amb gas i més de quaranta centres d'extermini per injecció letal, i el Castell de Hartheim, un espai que visitarem el proper mes de maig, va ser part d'aquest projecte.

Tots nosaltres, i també els estudiants i els professors que avui no parlen davant d'aquest micròfon, intentem radiar la memòria històrica perquè no caigui en l'oblit de la societat catalana, europea i mundial i no es cronifiqui un radicalisme desbotat que ja viu a les cambres parlamentàries de la majoria dels països occidentals.

Les persones amb discapacitats físiques i psíquiques van esdevenir víctimes i també són un dels col·lectius perseguits i deshumanitzats pel nazisme més oblidats. Per això, és determinant recordar aquestes víctimes de l'Holocaust i buscar l'antònim d'aquelles idees tan irracionals per a exclamar que aquelles vides que van llevar eren vides que mereixien ser viscudes.

Moltes gràcies.

Institut de Flix

Les víctimes del poble gitano

Avui, quan fa vuitanta anys de l'alliberament del camp d'Auschwitz, ens reunim aquí per commemorar les víctimes de l'Holocaust. Nosaltres, representants de l'Institut de Flix, volem retre homenatge a les víctimes del *Porrajmos*, el genocidi que patí el poble gitano durant el règim nazi.

El poble romaní fou considerat pel règim nazi una raça inferior i asocial. Se'l privà dels seus drets i se'l va excloure de la societat. Patí la persecució, l'esterilització forçada, la deportació, els treballs forçats i l'assassinat massiu. Encara avui no sabem el nombre exacte de persones gitanes assassinades pels nazis i els seus aliats. Es calcula que van ser entre 250.000 i 500.000, és a dir, entre un 25 % i un 50 % dels gitanos que vivien a Europa abans de la Segona Guerra Mundial van desaparèixer.

La discriminació dels gitanos a Alemanya, però, no acabà amb la guerra. Al final de la confrontació, el Govern de la República Federal Alemanya legitimà les mesures adoptades pel règim nazi i en justificà l'empresonament, l'esterilització i la deportació.

Van haver de passar gairebé quaranta anys perquè el Govern alemany reconegués, el 1982, aquest genocidi i que a les víctimes els fos reconegut el dret a ser restituïdes. Fou un reconeixement que arribava massa tard per a moltes de les víctimes, que havien mort en l'oblit, i en molts casos en la marginació, després de l'horror nazi.

La persecució del poble gitano no fou, però, un fet exclusiu del règim nazi. A casa nostra, el poble gitano ha patit segles de rebuig, persecució, marginació i intents d'assimilació.

A mitjan segle XVIII, sofrí la Gran Batuda, que tenia com a objectiu el seu extermini sistemàtic. L'any 1749, a Catalunya, es van empresonar unes nou mil persones gitanes. Després de la seva detenció, homes i dones van ser separats per a impedir que nasqués cap més infant. Durant els divuit anys que durà el captiveri, foren sotmeses a treballs forçats en unes condicions extremadament dures. Tot i que aquest intent d'extermini va fracassar, la discriminació del poble gitano ha continuat fins avui dia.

En moments en què els discursos de l'extrema dreta guanyen protagonisme, actes com el que ens ha reunit avui aquí ens han d'ajudar no tan sols a conèixer el passat, sinó a reflexionar sobre el present.

És important donar visibilitat al *Porrajmos*, perquè durant molts anys aquest i altres intents d'aniquilació del poble gitano han estat ignorats, silenciats.

Honar la memòria de les víctimes i reconèixer les injustícies que van patir ens han de permetre ser conscients de l'amenaça que comporten les ideologies basades en l'odi, la intolerància i la xenofòbia, per a prevenir que mai més no es puguin repetir crims d'odi contra cap col·lectiu.

Ha d'ajudar-nos a creure en la importància de l'educació per a promoure la defensa dels drets humans sense cap excepció, per a identificar i rebutjar qualsevol forma de discriminació.

ACTE INSTITUCIONAL
AMB MOTIU DEL
DIA INTERNACIONAL
EN MEMÒRIA DE
LES VÍCTIMES
DE L'HOLOCAUST

Finalment, volem reivindicar la necessitat de promoure polítiques que fomentin la igualtat d'oportunitats i de drets per a tots els ciutadans, i especialment per al poble gitano, per a acabar d'una vegada per totes amb un passat de marginació i discriminació.

Moltes gràcies.

Institut Icària. Barcelona

Les persones perseguides per motius polítics

Som aquí per commemorar les víctimes que van patir l'Holocaust. És important que siguem avui aquí en aquest espai tan emblemàtic i que tants valors democràtics representa. Hi som com a joves que comencen a ser conscients de la història i de l'Holocaust. Hi som donant veu a les persones perseguides per motius polítics. La llibertat política és un dret que permet expressar-nos i decidir com a col·lectiu. No es tracta d'un luxe aconseguit, sinó d'un dret de la nostra dignitat com a éssers humans. Homenatgem aquells que, malgrat el risc, van decidir parlar i defensar els seus ideals.

Hi ha moments en la història que ens obliguen a reflexionar sobre la nostra fragilitat com a éssers humans, moments en què l'odi i la intolerància s'han convertit en eines de destrucció; l'Holocaust en va ser un. Hem pogut conèixer, gràcies a l'Amical de Mauthausen, la barbaritat de les polítiques totalitàries del nazisme i la persecució de líders polítics locals, resistents i intel·lectuals a Alemanya així com als territoris ocupats pels nazis.

També van trobar la persecució molts republicans catalans i espanyols que fugien de la Guerra Civil espanyola i van ser capturats mentre s'exiliaven a França; de fet, molts van acabar tancats en camps, obligats a viure en condicions extremes i convertits en un simple número, acompanyats d'un triangle vermell com a presos polítics o blau com apàtrides i estrangers: deshumanitzats i desproveïts de tota raó i obligats a ser mà d'obra esclava. Darrere de cada número, de cada nom inscrit en una llista, hi havia una persona amb un relat personal únic.

A través del nazisme es va privar les persones de llibertat política i, com a conseqüència, es va negar el fet de poder desenvolupar una societat justa i democràtica. Considerem essencial com a ciutadanes poder expressar les nostres idees, triar els nostres representants i participar en la presa de decisions que afecten les nostres vides. Aquesta llibertat garanteix el pluralisme i crea un marc on tothom pot contribuir al benestar col·lectiu. Aquests són pilars indispensables per a la defensa dels drets humans i la construcció d'un futur inclusiu i equitatiu.

Amb aquest homenatge de memòria volem mirar enrere per recordar, però també recalcar que, tot i que l'Holocaust va passar fa més de vuitanta anys, les persecucions polítiques són una amenaça del nostre present. Hem de recordar el que va succeir en el passat, ja que la història només es repeteix quan no fem res per evitar-ho. Només si continuem lluitant per la llibertat i els drets de les persones podem construir un món una mica més just per a tothom.

Acabem amb les paraules del filòsof i sociòleg alemany Erich Fromm, que ens fa reflexionar sobre la veritable llibertat, la qual només «és possible si els individus desenvolupen la capacitat d'estimar i connectar amb els altres de manera autèntica. Això implica no dependre d'institucions opressives o líders autoritaris per a trobar un sentit a la vida».

Moltes gràcies.

Institut Màrius Torres. Lleida

Les víctimes del poble jueu

Molt honorable president i membres del Parlament, representants de les comunitats jueves de Catalunya, supervivents, familiars i totes les persones aquí presents,

Avui ens reunim per recordar un dels episodis més foscos de la història: l'Holocaust. Comemorant el vuitantè aniversari de l'alliberament d'Auschwitz-Birkenau i el Dia Internacional en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust, reflexionem sobre les conseqüències de l'odi i la intolerància.

La xoà va ser l'extermini sistemàtic de la població jueva europea a mans del règim nazi i els seus col·laboradors. Aproximadament sis milions de jueus –el 70 % dels jueus europeus– van ser assassinats en camps d'extermini, guetos i execucions massives.

A Treblinka, en menys d'un any, prop de 900.000 jueus van ser assassinats. A Babi Iar, a Ucraïna, més de 33.000 jueus van ser afusellats en només dos dies. Aquest genocidi, planificat meticulosament, va esborrar comunitats jueves senceres d'Europa i va deixar una ferida irreparable en la història de la humanitat.

Però recordar no és només evocar el passat, sinó assumir una responsabilitat. Ens obliga a reconèixer les idees i actituds que ho van fer possible perquè poden reaparèixer. Gràcies als testimonis de supervivents i als relats com el d'Anna Frank, s'ha fet justícia a la memòria, però no podem permetre que aquesta tragèdia caigui en l'oblit.

A Catalunya, valorem la diversitat i la convivència. La història jueva ha estat part essencial del nostre patrimoni, amb períodes de gran contribució i moments de persecució, com les massacres del segle XIV o l'expulsió de 1492. A Lleida, tot i que ja no es conserva íntegrament, el call jueu ens recorda aquesta presència.

Catalunya també va ser terra d'acollida per a jueus que fugien del règim nazi i que arriscaven la vida mentre travessaven els Pirineus. Aquest llegat ens confereix la responsabilitat de preservar la memòria històrica i combatre el negacionisme i la banalització de l'Holocaust. Avui assistim amb preocupació al ressorgiment de moviments que neguen o relativitzen l'Holocaust. Això no només és un insult a les víctimes, sinó que representa un perill per a la democràcia.

L'educació és clau per a garantir que les noves generacions entenguin la importància de defensar els valors democràtics i els drets humans. L'historiador Yehuda Bauer va dir: «L'Holocaust ens recorda el perill del silenci i de la indiferència. Ningú ha de restar indiferent davant la injustícia». Encara ens queda molt camí per recórrer. Recordar la xoà és un acte de justícia amb el passat i de responsabilitat amb el futur.

Volem agrair al Parlament de Catalunya l'oportunitat de participar en el projecte educatiu en record de les víctimes de l'Holocaust, i als representants de la comunitat jueva, la seva disponibilitat per a la trobada i per a atendre les nostres preguntes i els nostres dubtes sobre la seva història.

Moltes gràcies.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Departament de Relacions Institucionals